

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Fieco, Sleptensi Episc. Conf. In Hibernia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

A nensi in provincia proconsulari episcopales, earumque, ut Baudrandus in *Lexico Geographico* docet, posterior quidem Carthaginem inter et Cirtam; prior vero Cirtam inter et Norangaram erat media.

f Ex eo, quod Mauri sanctos nostros Exsules ad eremum seu loca deserta, ad quæ relegati erant, abducendos acceperint, sita hæc alibi in Mauritania verosimilius fuisse, Limpemus noster in *Historica de SS. Donatiano* aliisque quinque Africanis præsulibus *Sylloge*, mox adhuc ad litteram a laudata, existimat; hæcque ejus opinio ex Adone, utpote qui eos in horribili eremi exilium trusos et inter Mauros ferocissimos deputatos fuisse, in *elogio*, *Commentarii prævii* num. 1 recitato, scribat, non parum confirmatur; mihi autem, deserti pariter seu eremi partes, Tibunnis videlicet, Maeri et Nippis, ad quas monachos etiam et laicos relegatos ab Hunnerico fuisse, Victor Tunonensis supra huc in *Commentarii prævii* num. 15 transcriptis verbis tradit, in Mauritania sitas fuisse, vero apparet simillimum.

B g Victor Vitensis seu Actorum auctor, qui Sanctis, in exsilium abeuntibus, sese adfuisse, num. 1 jam declaravit, id hic iterum luculentissime insinuat.

h Quales verosimiliter hi existerint, ex iis, quæ in *Commentarii prævii* num. 14 et tribus sequentibus disserui, intelliges.

i Sarius morituros.

k Sarius legit Quiritanæ, sed, ut apparet, perperam; nulla enim in Africa urbs, a cujus nomine vocabulum istud promanasse queat, invenitur, Zoramque, urbem episcopalem, in proconsulari Africæ provincia positam, Ruinartius in suis in hunc Victoris locum Annotationibus assignat.

l Exod. cap. 15, v. 9.

m Chiffletius legit: In qua constipatione secedendi ad naturale officium nulla ratio sinebat loci; sed stercores et urinæ urgente necessitate, ibidem faciebant.

n Sarius: Dantes ingentia munera.

o Sese proficiscentibus in exsilium Sanctis adfuisse, Actorum auctor seu Victor Vitensis hic iterum declarat.

p Thren. 4, v. 5.

q Psalm. 149, v. 9.

r Cyprianum Unizibirensis episcopum non existisse unum e Sanctis 4976, ab Hunnerico in exsilium simul pulsus, illumque adeo veluti unum ex hisce ab Adone et Usuardo haud recte memorari, ex hoc Actorum loco palam fit. *Commentarii prævii* num. 10 videsis.

s Matth. cap. 18, v. 18.

t Ex his verbis, Actorum auctorem seu Victor Vitensem, ne gloriosos Exsules ulterius comitaretur, prohibitum hic fuisse, concludendum videtur, idque inde, ut apparet, re etiam ipsa Operis nostri tom. IV Augusti in suo *Historico Critico* de sancto illo scriptore *Commentario* num. 20 Cuperus noster conclusit.

u Hæc vox apud mediæ ætatis auctores locum subterraneum significat, nec significationem aliam hic exigere sensus videtur.

x Qui, quod Sanctis nostris Ado contexit, *elogium*, *Commentarii prævii* num. 1 huc transcriptum, cum verbis, quæ hic et numero proxime prægresso Actorum auctor seu Victor Vitensis suppeditat, contulerit ex hisce illud magnam partem concinnatum, extemplo comperiet.

y Hinc, e Sanctis nostris, qui, quo relegati erant, pervenere, nonnullos certe adhuc, dum hæc Victor Vitensis scriberet, in vivis existisse superstites, concludendum apparet.

DE S. FIECO, SLEPTENSI EPISC. CONF.

IN HIBERNIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Sancti cultus sacer, tria diversa Vitæ Encomia seu Elogia unumque ex hisce, etsi haud integræ in omnibus fidei, edendum.

SUB SEGULI V,
UT APPARET,
FINEM.

De Sancto,
qui loco hic
assignato
sedit, sepul-
tusque est,

Hibernia, celeberrima Europæ insula, Magnæ Britanniæ, qua hæc Occidentem spectat, obversa, in quatuor partes præcipuas seu provincias, Lageniam videlicet, Moniam, Connaciam seu Connaciam et Ultoniam, a plerisque, Lageniæ etiam Midiam, quam alii ab hac secernunt quintamque Hiberniæ provinciam faciunt, accensentibus, more antiquis usitato dividitur, ac porro unaquæque illarum minores regiones diversas seu comitatus, in quos recentiori ævo dispertitæ fuerunt, complectitur. Horum unum subinde Lesiæ, plerumque vero Comitatus reginæ nomine distin-

ctus Lageniæque inclusum irrigat a suo statim exortu fluvius Barrou, Latine Birgus seu Barroius, et apud Usserium de *Britannicarum ecclesiarum Primordiis* pag. 864 ab antiquo operis tripartiti auctore Berbha appellatus. Juxta hunc, uti auctor iste antiquus ibidem prodit, in campo Albo, quem a comitatus reginæ campo, inter collis seu montis, Slepehill a Speedo in *Geographica Lageniæ Tabula* vocati, radices ac locum, quo inde haud procul fluvius mox dictas a duobus rivulis, ab Occidente et Oriente confluentibus, ortum accipit, interjacente, adversum non esse, cum Papebrochio nostro in *Mss.*

penes

A penes nos exstantibus in septimam S. Patricii apud Colganum Vitam Notis opinor, sita fuit Sleptensis civitas, in qua, modo Sletty, si Wareus de Scripturis Hiberniæ lib. I recte observet, nuncupata, sedem episcopalem primus occupavit, sepulturamque nactus est, qui episcopus a S. Patricio, Hibernorum apostolo, constitutus ibidem fuerat, S. Fiecus seu Fiacus aut paulo etiam aliter, Hiberniceque Fiec seu Fiac ac sæpe etiam Fiag. ut Colganus in Triade Thaumaturga pag. 7, nota 2 ait, nominatus.

ac Operi nostro ob rationes

2 Hic Sanctus noster, ut modo, hisce præmissis, ad id, quod proposui, me accingam, a S. Fiecho seu Fiacho, XXVII Decembris die culto, etsi hujus nomen a S. Fieci seu Fiaci nomine sola, qua illud, at non itidem isthoc, scribitur, aspiratio discriminet, indubie, uti idem Colganus loco mox citato addit, est distinctus; verum, etsi sic habeat, diu tamen ac multum, an in Opus nostrum foret inferendus, dubitavi. Nec, ut in hoc locum illi absque omni scrupulo hic concederem, moveri statim potui vel Hibernicis, in quibus, ut plus semel repetit Colganus, hac XII Octobris die celebratur, Martyrologiis, vel secunda aut quinta, in qua utraque reliquiarum ejus veneratio insinuat, S. Patricii apud Colganum Vita. Erccus enim seu Hercus, Slanensis in Hibernia episcopus, cujus pariter reliquiarum veneratio in quinta e Patricianis apud Colganum Vitis insinuat, gaudere etiam cultu sacro dilucide in harum tertia indicatur, eumque tamen haud idcirco secunda Octobris die, qua Hibernicis aliquot Martyrologiis exstat inscriptus, in Opus nostrum intulimus, sed ad secundam, qua pariter in Hibernicis aliquot Fastis sacris memoratur, Novembris diem, certiorum etiam, quod id tum faciamus, cultus publici requirentes indicia, remisimus.

hic adductus

3 At vero id faciendum duximus, quod, an tertia S. Patricii apud Colganum Vitæ, in qua, ut dictum, Erccus coli luculenter indicatur, sat tuto fidi queat, nesciamus, quodque, cum is in Patricianis apud Colganum, in quibus memoratur, Vitis nusquam vel Sancti vel Beati titulo honoretur, merito in dubium, an tunc, cum scriptæ hæ fuerunt, cultu sacro fuerit gavisus ac proin an ob hunc et non ob solam, qua inclaruit, sanctitatis famam in Hibernica, quibus inscriptus exstat, Martyrologia fuerit illatus, revocari queat; etsi autem quammaxime etiam, ne non et Vitarum illarum quinta, in qua e dictis tam Erccus, quam Fieci reliquiarum veneratio insinuat, sat tuto fidi queat, sit verendum, de secunda tamen, in qua id ipsum, saltem quantum ad Sancti nostri reliquias, fit, aliter esse existimandum, suadent, quæ de ea Papebrochius noster in Commentario, S. Patricii Actis seu Vitæ prævio, num. 16 pronuntiat. Adhæc pluries post laudandus, qui ex infra dicendis est admodum antiquus, scholiastes apud Colganum in Triade pag. 4 Fiecum, quem commentatur, Sancti titulo exornat, eique eandem honorificam appellationem Jocelinus, qui seculo XII exeunte sectam, alterque, qui multo etiam, ut apparet, citius tripartitam seu septimam e Patricianis apud Colganum Vitis concinnavit, scriptor repetitis et quidem plus semel vicibus liberaliter attribuit, id verosimillime, nisi tum,

Tomus VI Octobris.

cum scriberent, cultu Sanctis proprio Fiecus fuisse gavisus, ob solam, qua, dum viveret, inclaruerat, sanctitatis famam minus frequenter ac parcius facturi.

4 Hæc igitur cum sic habeant, ac præterea Fiecus vitæ sanctimonia miraculisque exstitisse conspicuus a Jocelino dicatur, fuisse re etiam ipsa illum in natione sua Hibernica, ad constituendum Sanctorum suorum cultum minime rigida, honores Sanctis proprios a morte adeptum, haudquaquam a veri specie, imo nec a vero, apparet alienum; cumque adeo non sit, cur ob hosce in Hibernica, quibus inscribitur, Martyrologia illatus haud credatur, hac die, qua id in iis fit, Fiecum seu Fiacum, quem præterea, quod hic etiam notandum, a Focæo episcopo, hodie ex Epternacensi Hieronymiano apud Florentinum apographo inter Prætermisissos a nobis relato, diversum non esse, verosimile ibidem allegata efficiunt, Operi nostro existimavimus hic inserendum, eo etiam impulsu, quod id hodie factum iri, decessores nostri loco non uno indicarint. Verum non est, cur propterea, patri suo Fieco hic addendum filium Fiacium, quis statim existimet. Hic enim, quem e monumentis antiquis excusis haud alia, quam S. Patricii Acta, commemorant, nusquam in hisce vel Beati vel Sancti titulo afficitur; etsi autem et ipse Hibernicis aliquot Martyrologiis, teste Colgano, hodie exstat inscriptus, in hisce tamen, typonum beneficio nondum vulgatis, memorari illum ratione cultus sacri, quo hac die vel gaudeat vel aliquando fuerit gavisus, nihil omnino suadet.

5 Misso itaque, quem, quod duntaxat in Mss. adhuc Fastis sacris celebratur, quodque institutum nostrum, ut singuli hujusmodi Dei Servi cultu desituti inter Prætermisissos recenseantur, haud exigat, ne quidem hosce inter supra retulimus, Fiacrio, S. Fieci filio, de solo postremo hic modo sumus acturi. Nullus, quem quidem viderim, seu scriptor seu auctor S. Fieci Acta seu Vitam litteris ex instituto commendavit; ast e sex postremis S. Patricii apud Colganum Vitis, quæ omnes, sola quarta excepta, de S. Fieco loquuntur, duæ ultimæ, longiori etiam oratione adhibita, id facientes, tam multa, ad eum spectantia, subministrant, ut pro justo vitæ compendio tam quæ in harum duarum priori, a Jocelino conscripta, quam quæ in posteriori leguntur, queant haberi. Porro hisce binis Actorum seu Vitæ S. Fieci compendiis addi potest et tertium, ab antiquo Sancti nostri seu potius hymni huic soliti attribui scholiaste contextum integrumque serie continua a Colgano in Triade pag. 4, col. 1 recitatum. Verum, quo in pretio tria illa compendia, quorum quod non inepte etiam Sancti elogium encomiumve appellaris, sunt habenda? Scholiastes jam memoratus verosimillime, prout Colgano, qui illorum postremum Hymno, per Fiecum, ut passim creditur, in S. Patricii laudem composito, Præfationis in modum præfixum sese reperisse, operis mox citati, pag. 7, nota 1 non obscure innuit, visum ibidem est, vel ante seculi VI finem, vel certe, ut mihi equidem apparet, haud serius quam seculo VII nondum diu inchoato floruit.

6 Postquam enim, Lageniæ archiepiscopum a S. Patricio institutum fuisse S. Fiecum, narravit, mox sequentia hæc verba, Quo etiam munere ejus

AUCTORE
C. B.

hodie inseritur,

E

tria diversa exstant elogia hic indicata. Horum ultimum,

F

ab Hymni S. Fieci attributi scholiaste, qui sub ead. VI finem

AUCTORE
C. B.

Comorbani sive successores abinde funguntur, subjungit, sicque, dum scriberet, penes S. Fieci in sedem Sleptensem successores adhuc mansisse seu Sleptæ nondum existere desisse archiepiscopalem seu potius ob infra dicenda metropolitanam Lagenæ dignitatem, luculenter indicat; cum hæc autem, utpote quam post annum 598, uti in Opere nostro ad 1 Februarii diem in Commentario, Actis S. Brigidæ, virginis Scotæ prævio, num. xi fas est videre, Slepta Fernam Brandubius Lagenæ rex transtulerit ac S. Mædoco ibidem constituto episcopo concesserit, verosimillime, si vere is princeps anno, ut Colganus in Triade pag. 8, nota 8 scribit, 601 occubuerit, ante seculi vi finem, vel certe, si Brandubius annis adhuc aliquot post annum istum vixerit, sub seculi vii initium, quo S. Mædocum obiisse, in Opere nostro ad xxxi Januarii diem de Sancto isthoc tractantes docuimus, Sleptæ existere desierit, necesse est, ut, de quo nos hic, scholiastes, qui, dum scriberet, existere ibidem metropolitanam dignitatem nondum desisse, luculenter, ut dictum, indicat, vel ante seculi vi finem vel certe haud serius quam seculo vii nondum diu inchoato floruerit.

B
aut sequentis
initium

7 At vero, etsi quidem inter Hiberniæ episcopos semper aliqui, qui præ aliis quid amplioris dignitatis aut jurisdictionis ecclesiasticæ haberent hincque recte dici possent primates, exstiterint, ii tamen non prius, quam seculo circiter xii, uti ad xvii Junii diem in Commentario, Actis S. Molingi Farnensis episcopi prævio, num. 8 jam docuimus, appellari cæperunt archiepiscopi; quare cum nihilominus S. Fieco archiepiscopi titulum ac præterea Dubtacho, cujus ille discipulus exstitisse perhibetur, honorificam archipoëtæ appellationem, quæ seculum xi aut xii sapit, attribuit S. Fieci scholiastes, scriptorem hunc, ut jam statui, ante seculi vi finem vel paulo dumtaxat post floruisse, quis credat? Ita fere etiam in suis, quas supra adhuc laudavi, Mss. in septimam seu tripartitam S. Patricii apud Colganum Vitam Notis Papebrochius noster; verum, si inde, quod hic decessor noster velle videtur, possit concludi, qua ergo ratione est factum, ut Notas, a S. Fieci scholiaste in Hymnum, attribui huic solitum, compositas, ad seculum non xi vel aliud posterius, sed ad vii pertinere in Commentario, Actis S. Patricii prævio, num. 33 existimari? Id sane ego haud perspicio.

C
floruisse videtur, compositum, fidem integram mereatur;

8 Cum itaque argumentum, quo Sancti nostri scholiasten ante seculi vi finem vel sub sequentis initium floruisse supra ostendi, nulla plane ratione sat solida ac erudito lectori vel utcumque satisfacere nata confutari infirmarive posse videatur, sane iis, qui contra tempus, quo antiquum illum scriptorem floruisse statuimus, archipoëtæ et archiepiscopi nomina ab hoc adhibita objiciunt, non inepte, uti ipsemet in dictis Mss. Notis Papebrochius agnoscere videtur, responderi potest, ea non ab ipsomet Sancti nostri seu Hymni huic attributi scholiaste, sed ab audacibus, qui eadem in compositum abs hoc Vitæ S. Fieci compendium seu encomium intruserint, librariis esse profecta. Idem porro aut certe quid simile quantum ad alia, in hoc pariter occurrentia, quæ auctorem, seculo vii posteriorem, sapere fortassis videntur, est dicendum. Jam vero cum illud Vitæ Sancti nostri compendium, ab auctore adeo antiquo ac proin a Sancti nostri, qui ex infra dicendis sub

seculi v finem obiit, ætate annis fere dumtaxat centum remoto contextum, nihil etiam, quod, non dicam, incredibile, sed vel creditu appareat difficile, complectatur, est sane, cur et fides integra in iis, quæ a veritate aliena aliunde probari haud queunt, adjungatur.

9 Verum de primo e duobus aliis Vitæ compendiis seu Sancti nostri elogiis supra memoratis paulo aliter est loquendum. Id enim, cum sextæ, cui includitur, S. Patricii apud Colganum Vitæ auctor Jocelinus seculi demum xii, uti apud nos ad xvii Martii diem in Commentario, Actis S. Patricii prævio, num. 23 et sequenti, fas est videre, floruerit ac proin a Sancti nostri ætate, uti ex mox dictis sequitur, sex amplius seculis abfuerit, haud magnam sane a tempore, quo fuit conscriptum, auctoritatem ac fidem sibi adjungit. Adhæc, etsi quidem Jocelinus, uti in Commentario mox citato num. 15 docuimus, scriptores quatuor coævos, qui rerum, a se litteris consignatarum, testes oculati exstiterent, sibi prælucentes habuerit, ex auctoribus tamen adeo probatis haud omnia, quæ narrat, esse accepta, sudant nonnulla hisce immixta miracula tam insolita et abs omni veri specie aliena, ut Papebrochio a dictæ, quam ebat, Vitæ S. Patricii textu, ne inde, qui hanc essent lecturi, offenderentur, rescanda ac in Appendicem, eidem Vitæ subjectam, in qua una cum æqua juxta ac acri, qua ibidem § iii perstringuntur, censura innoxie legi possent, rejicienda sint visa.

10 Quod modo ad secundum e duobus Vitæ Sancti nostri compendiis seu elogiis supra memoratis spectat, id sane, cum septima, cui intextum exstat, S. Patricii apud Colganum Vita, Tripartitæ appellatione, quod tres in partes sit divisa, venire plerumque solita, miracula etiam perquam insolita, ac idcirco a Papebrochio pariter in Appendicem S. Patricii Actis subnexam rejecta nec magis, quam quæ Vita, a Jocelino contexta, subministrat, credibilia complectatur, veritati in omnibus consonum absque omni, ne secus habeat, formidine æstimari non potest; etsi autem tripartita illa S. Patricii Vita, a qua, partim Latine, partim Hibernice conscripta, tripartitum pariter de S. Patricii Actis Opus, solo sermone Latino compositum ac ab Usse-rio loco supra citato sæpiusque alibi prolatum, est diversum, S. Evinum, qui seculo vii vel etiam vi floruit, habere videatur auctorem, varie tamen, uti apud nos in Commentario, Vitæ S. Patricii prævio, num. 17 et seq. videre licet, a scriptore seu uno seu pluribus, qui vel seculo x vel haud multo citius floruerint, fuit interpolata. Nec tantum, dum, quorum jam memini, nullius aut certe admodum exiguæ fidei miracula refert, nævo isto laborat, verum etiam, dum ipsummet Vitæ S. Fieci compendium seu elogium, part. 3, num. 21 et tribus sequentibus exhibet, iterumque deinde, dum miraculum, utcumque credibile ac proin in Appendicem, S. Patricii Actis subnexam, a Papebrochio haud rejectum, parte itidem tertia num. 86 refert.

11 Ibidem enim S. Fiecum, ad quem duos equos, ut hisce ille, cum præ virium defectu pedes incedere non valeret, ad diocesim suam visitandam aliaque munia explenda uteretur, submissos, divino nutu, nemine ducente, pervenisse narrat, ob pedem, scorpionis ictu et punctura tumentem, claudicasse, affirmat.

D
etsi autem res secus tum quantum ad elogium & Jocelino scriptum.

E

tum quantum ad aliud Tripartitæ insertum

F

habere videatur, solum tamen

mat.

A mat. Id autem, cum venenati animalis nihil, uti in Appendice, S. Patricii Actis subnexa, num. 25 Papebrochius docet, Hiberniæ solum aut pariat ipsum, aut aliunde invecum sustentet, scriptum fuisse, a S. Evino, qui, Hibernus cum esset, Hibernici ea in re soli naturam haud dubie habuerit perspectam, nec ex Hibernia a S. Patricio primum venenata omnia animalia, quorum ingens antea multitudo ibidem existerit, fuisse ablegata, cum Jocelino, id primum, ut apparet, litteris complexo, crediderit, in animum quis facile inducat? Nec facilius futurum reor, ut quis putet, non ab interpolatore, sed ab Evino esse tum honorificam, quæ, ut jam supra monui, seculum XI aut XII sapit, archipoëtæ appellationem, Dubtacho in proxime memorato Vitæ Sancti nostri compendio seu elogio tributam, tum verba, quibus ejusdem Dubtachi opera a vetustate ibidem commendantur.

12 Quomodo enim, inquit in suis in hunc Tripartitæ Vitæ locum Adnotationibus Papebrochius, vetusta dicerentur ab Evino, qui vix uno alterove seculo antiquior illis erat in illa gente: quæ ab ipso sui exordio poëtæ in præcipuo honore habuit? Cum itaque, quemadmodum, quæ a Jocelino scripta est, S. Patricii Vita, ita etiam, quæ Tripartita vocatur, fidem integram, uti e jam dictis nemo non agnoscat, ubique haud mereatur, elogiis certe, quibus hæ Sanctum nostrum exornant, absque omni scrupulo adherendum in omnibus non est; etsi autem quantum ad tertium, quod Fieci seu potius Hymni, huic attributi, scholiastes contextuit, elogium res secus ob jam supra dicta habere videatur, integrum tamen id Commentario huic, in quo interim ob rationem infra allegandam præcipua sui parte recitabitur, haud subnectam, ita faciendum ratus, quod cum fere etiam omnia, quæ continent, alique insuper complectatur elogium a Tripartitæ Vitæ interpolatore concinnatum, sufficere, ut hoc solum lectori ibidem exhibeatur, sit visum. Nec, etsi nonnulla, quæ continent Fieci elogium, abs Hymni, huic attributi, scholiaste compositum, complectatur pariter elogium, a Jocelino contextum, ac porro elogio, Tripartitæ Vitæ in texto, alicubi etiam præstare videatur, præ hoc ad Commentarii calcem dare illud est visum.

13 Ita scilicet faciendum existimavi, primo quidem, quod, cum S. Patricii Vita, a Jocelino conscripta, in Opere nostro ad decimam septimam Martii diem jam exstet excusa, ibidem, quod hæc num. 100 et duobus sequentibus exhibet, Sancti nostri elogium legi queat, sicque futurum, ut non modo hoc, sed et illud, quod Tripartita suppeditat, studiosus lector habens in promptu, alterum cum altero conferre, simulque utri in iis, in quibus invicem dissonant, fidendum potius sit, dijudicare queat, deinde vero, ac præcipue quidem, quod, quamvis etiam alicubi elogio, Tripartitæ inserto, præstare, ut dictum, videatur, plerumque tamen per se loquendo minorem, quam id, fidem mereatur, tum quod nonnulla, quæ a mox dicto Tripartitæ in texto Sancti nostri elogio absunt, miracula, haud facile a quoquam credenda, contineat, tum quod in iis, quæ sub initium refert, certo etiam a veritate aberrare videatur, uti e jam nunc dicendis patescet. Sancti nostri elogium, quod S. Patricii Vita, a

Jocelino contexta, complectitur, sequentibus hisce inchoatur verbis: Fuit quidam juvenis bene morigeratus, ingenio subtilis, eloquentia floridus, forma speciosus, Fiechus, nomine, discipulus Dubtachi poëtæ. Hic ante paucos annos duxit in matrimonium quandam puellam, quæ jam recenter obierat, de qua et unicum filium suscepit. Hunc S. Patricius cum magistro suo prænominato conviantem obvium habuit, et in momento et ictu oculi, Spiritu revelante, ipsius conscientiam agnoscens coram cunctis dixit: Ecce Vir unius uxoris tantum, qui secundum Apostolum digne promoveri poterit in sacerdotium et etiam pontificatum.

14 Cœpit igitur fidei rationem ipsi exponere, atque, ut Baptismum suscipere, admonere. Mirabatur Juvenis in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore S. Patricii, et maxime quia tam cito potuit ab ipso penetrari secretum ejus ac vita dignosci. Credens igitur suscepit Baptismum et, prius renitente diu magistro, sed postmodum annuente, discipulatus sancti pontificis se contulit. Quod si itaque Jocelino fides adhibenda hic sit. S. Patricius Fiecum, dum hic iter cum magistro suo Dubtacho institueret, casu sibi obvium primoque ad eum spectantia arcana, Deo hæc sibi revelante, cognovit, cumque tunc, suscepto Baptismate, in S. Patricii disciplinam dare sese Fiecus vellet, huic ejus voluntati Dubtachus diu restiterit. Verum, quæ ait, Patricius de Fieco, non ex divina revelatione, sed ex Dubtacho, ejus magistro, ad quem, Christianam fidem jam amplexum ac sibi cumprimis carum, in Lageniam appulsus diverterat, didicit, tuncque, cum id accidit, casu sibi obvium Fiecum, iter cum Dubtacho instituentem, haud habuit, nec illi in Patricii disciplinam dare sese cupienti diu restitit.

15 Ita nimirum res, spectatis iis, quæ in Sancti nostri encomio Tripartitæ auctor scribit, sese habuit; huic autem potius, quam Jocelino, hic assentiendum, imo vero ea, in quibus hic per verba proxime recitata cum Tripartitæ auctore pugnat, a veritate aliena, opinor. Quæ enim mox relata ex hoc sunt ac cum illis seu cum Jocelino pugnant, non modo jam nunc dictum, quod a Tripartitæ auctore, verum etiam aliud supra laudatum, quod ab Hymni, Fieco attributi, scholiaste est compositum, quodque potioem, ut supra docui, fidem sibi adjungit, encomium complectitur. Ut, quam verum id sit, studiosus lector examinare queat, ei hic encomii seu elogi dicti verba huc spectantia juberit exhibuisse, non paucis etiam aliis, quæ id continet, adjunctis, ut vel sic una cum duobus supra memoratis Sancti elogiis tertium etiam, quod fide, ut dictum, præ reliquis dignum, fere integrum seu iis dumtaxat, quæ nemo vehementer desideret, rescissis, habeat in promptu. En illa: Fiecus... tempore juventutis educatus fuit apud celebrem illum Dubthachum, Lugarii filium, qui tempore Loegarii regis erat archipoëta sive princeps poëtarum Hiberniæ, eratque S. Patricio ob singularem vitæ probitatem et in Deum pietatem charus et familiaris.

16 Fuit enim hic Dubtachus, qui contra mandatum regis Laogarii præcipientis, ut nullus in aula Temorensi Patricio, Christi fidem Hibernis

AUCTORE
C. B.

quæ hic proponuntur,

E

a vero uti e Sancti, quod Hymni, huic attributi, scholiastes

F

composuit, partimque huc

primum

hoc postremum Commentario huic subnectam,

B

C

elogium etiam a Jocelino scriptum idcirco potissimum omisit, quod in iis,

AUCTORE
C. B.

primum prædicaturo, assurgeret signumque illum exhiberet honoris, primus ex discumbentibus assurrexit, salutis nuntium venerabundus salutavit, salutaremque amplexus est doctrinam. Cum ob hæc aliaque insignis probitatis argumenta esset viro sancto postea percharus et amicus, quadam vice Patricius in Lageniam veniens ad ædes ejus declinavit, et inter familiaria colloquia ab eo petiit, ubi reperiret juxta Apostoli præscriptum, Unius uxoris virum, sobrium, prudentem, etc : petiit autem Dubthachus, quare Vir sanctus exquiret virum talibus ornatum dotibus. Respondit Patricius, ut eum sacris initiatum Ordinibus Domino consecrarem. Est mihi, inquit Dubthachus, discipulus, nomine Fiecus, sed modo absens, in Connaciam nuper a me ablegatus, in quo, quas, desideras, reperiuntur qualitates. Dum in his versarentur sermonibus, redeuntem, commissa legatione expedita, conspicit Fiecum ; quem videns Dubthachus ait : Ecce, a me modo laudatus nunc advenit. Et cum Vir sanctus diceret, quod forte suo non vellet annuere desiderio, Dubthachus pio astu suggerit modum, quo pii et verecundi Discipuli animus explorari posset, simulans se velle monasticam e manu Patricii tunc suscipere tonsuram.

transcribitur, elogio probatur, aberrare videatur.

17 Cum Fiecus superveniens, quæ sic simulate erant excogitata, vera esse existimaret, ad Patricium ait : Quare istum virum jam ætate gravem et in republica necessarium vellet ad ea munia assumere, et non potius de aliquo alio, reipublicæ minus necessario, excogitare? Respondet Patricius, se libenter alium pro eo acceptaturum, modo idoneus reperitur. Ego, inquit Fiecus, lubens me offero, quin in populo minus necessarius sum. Patricius ait, eam spontaneam oblationem esse sibi valde acceptam et gratam. Fiecus ergo clericali a Patricio insignitus tonsura in virum probatissimæ et celebratæ evasit sanctitatis, disciplinamque ecclesiasticam unius diei, vel ut alii ferunt, quindecim dierum spatio, magistro Patricio, perfecte didicit. Et postea ab eodem consecratus est episcopus, et tandem Lageniæ archiepiscopus institutus ; quo etiam munere ejus Comorbani sive successores abinde funguntur. Ita hæcenus, quod Hymni, S. Fieco attributi, scholiastes composuit, Sancti nostri elogium aut certe præcipua seu major hujus pars. Eam modo studiosus lector expendat, videbitque, quæ memorat, cum iis quidem, quæ num. 14 ex elogio, Tripartitæ inserto, retuli, concordare, contra vero cum iis, quæ ibidem ex elogio, per Jocelinum scripto, recensui, pugnare hæcque proinde a vero, ut supra dixi, esse aliena.

C

§ II. Quandonam ad fidem fuerit conversus, quam sancte et quo usque circiter vixerit, et an Hymnum, ei attributum, in S. Patricii laudem composuerit.

Tripartitæ apud Colganum in Triade Vitæ S. Patricii auctor, nonnulla prius, quam Vitæ Sancti nostri compendium seu encomium, Commentario huic, ut jam monui, subjiciendum, lucubrationis suæ part. 3, num. 21 et tribus sequentibus supeditet, de S. Patricii ad Leogarium, dum hic, inter reges plures, in Hibernia tunc regnantes, dignitate et auctoritate præcipuus, magnifico et regali convivio Temoriæ, quæ regum Hiberniæ in Media seu Midia sedes erat, regni proceres exciperet, mirabili, januis clausis, accessu lucubrationis ejusdem part. 1, num. 61 locutus, mox subjungit : Sed nullus convivantium mirifico Dei servo assurrexit præter Dubthachum filium Lugair, archipoëtam regis et regni ; unumque adolescentem ex ejus discipulis, Fiecum nomine, qui hodie in ecclesia Sleptensi est. Dubthachus hic est primus, qui Temoriæ fidem Christi amplexus et a viro Dei baptizatus est. S. Patricius, in Hiberniam anno 432 appulsus, Leogarium regem, multis primum ibidem laboribus exantillatis, anno 436, ut Papebrochio nostro, etsi interim annum 433 signet Usse-rius, in Commentario, Actis S. Patricii prævio, num. 32 et 43 visum est, adiit, cumque tunc, cum Patricius id fecit, Dubthachus, ut diserit num. 44 testatur Jocelinus ac e jam datis auctoris Tripartitæ verbis, suffragante hisce etiam per verba, num. 16 recitata, Hymni, S. Fieco attributi, scholiaste, concludendum apparet, Christi fidem amplexus et a S. Patricio fuerit baptizatus, consecrarium est, ut ex Papebrochii, cui adhæremus, calculo id eodem circiter dicto anno 436 acciderit.

19 Verum, ut ad id, quod potissimum huc spectat, jam veniam, an ut Dubthachus, ita etiam Fiecus, cum ad Leogarium primo S. Patricius accessit ac proin e dictis anno circiter 436 ad fidem abs hoc conversus ac baptizatus fuit? Patricio, cum Leogarium regem, Temoriæ commorantem, adiret, assurrexisse Fiecum, verbis mox datis luculentissime tradit Tripartitæ auctor seu potius interpolator ; cum autem S. Fiecus certe haud amplius tunc, cum hic scriptor floruit, existerit in vivis, et tamen vixisse adhuc, cum proxime recitata verba is exstaret, hisce ipsis, ut consideranti patescet, indicetur, esse enim vero videtur, cur eadem ex auctore, qui, cum Sanctus noster adhuc viveret, S. Patricii Acta scripserat, accepisse tantumque fere, addito, quem Dubthacho attribuit, archipoëtæ titulo, mutata in lucubrationem suam intulisse interpolator ille ac proin, non quidem ob hujus, sed auctoris, ex quo ea accepta, auctoritatem Fiecus Patricio, Leogarium adveni, assurrexisse credatur. Verum sit ita, fuerit reipsa, Patricio Fiecum tunc assurrexisse, ab anti-

quo,

D

E

F

et tamen id forte haud

A quo, qui, cum hic adhuc viveret, exstiterit in vivis, auctore in litteras conjectum, in dubium tamen, an hic illa in re, a veritate haud aberrarit, revocari potest, tum ob duas S. Patricii apud Colganum in Triade Vitas, quarum prior seu ibidem secunda, reliquis quinque sequentibus, ut Papebrochio nostro visum est, præferenda, num. 38, posterior vero seu ibidem quinta num. 41, solum Dubtachum Patricio tunc assurrexisse tradit, tum ob scripta ab Anselmo, Cantuariensi archiepiscopo, Fingar's seu Guigneri Acta, in quibus hic solus, non vero etiam vel Dubtachus vel Fiecus, S. Patricio, Christi fidem Hibernis annuntiare exorso, assurrexisse apud Usserium de Britannicarum Ecclesiarum Primordiis pag. 851 narratur.

ab illo haud tunc ibidem, sed postea in Lagenia,

B 20 Adhæc, etsi S. Patricio, Leogarium adeunti, non tantum Dubtachum, sed et Fiecum assurrexisse; tantisper daremus, inde tamen, contra ac nonnemo forsitan autemet, hunc æque ac illum fuisse tunc conversum ac baptizatum, concludi haud posset. Quid ni enim factum esse queat, ut Sanctus noster Patricio tunc assurrexerit, neque tamen statim, quam hic annuntiabat, Christi fidem fuerit amplexus? Et vero haud tunc equidem, cum ad Leogarium Temoriam venit, sed postea, cum ex Midia in Lageniam progressus esset S. Patricius, baptizatum abs hoc fuisse Fiecum, ipsemet, qui hunc Hibernorum Apostolo, Leogarium adeunti, assurrexisse scribit, Tripartitæ interpolator in Sancti nostri elogio memoriae prodit, de Patricio, in Lageniam appulso, sic scribens: Fiechum... cum ante tantum esset catechumenus, prius baptizavit et postmodum tundit. Verum, cum sic Fiecus, priusquam a Patricio in Lagenia baptizaretur, catechumenus seu exiis, qui, ad Baptismi gratiam aspirantes, fidei Christianæ elementis imbuebantur, exstitisse dicatur, erit fortassis, qui cum, etsi Temoriæ e Patricio, dum hic Leogarium regem adiret, haud baptizatum, ibidem tamen tunc voluntatem credendi in Christum concepisse ac proin hujus fidem utcumque fuisse amplexum existimet. Id sane vel tunc vel haud admodum diu post factum, videri potest a veritatis specie haud prorsus alienum, quod, cum Dubtachus, Fieci magister, dum Temoriæ, veniente eo ad Leogarium Patricio, versaretur, fuerit e dictis Christi fidem amplexus, Fiecum id pariter vel tunc vel haud admodum diu post fecisse, suadere utcumque queat vis haud parva, quam in discipulos habere solet magistrorum exemplum.

C

paulo dumtaxat ante concepta in Christum credendi voluntate,

21 Verum Tripartitæ auctor, qui Patricio, Leogarium regem, dum hic Temoriæ regni proceres exciperet, adeunti, assurrexisse una cum magistro suo Dubtacho Fiecum, parte 1, num. 61 narrat, fuisse hunc ab Hibernorum Apostolo, in Lageniam progressu, baptizatum, part. demum 3, num. 21 refert, totque, quæ hic inter utrumque istum eventum patrarit, commemorat, ut omnia isthæc intra trium etiam aut quatuor annorum spatium gesta esse posse haud videantur; quare, cum Leogarium, Tremoriæ commorantem, anno demum, ut supra docui, 436 Patricius adierit, in Lagenia abs hoc Fiecum haud ante annum circiter 440 baptizatum esse, nec nisi paulo prius, quam baptizaretur, concepta in Christum credendi voluntate, catechumenum fuisse effectum, dicendum apparet. Imo vero, si anno demum

448, uti ad hunc Usserius in Indice Chronologico notat, episcopus ordinatus fuerit Fiecus, necesse erit, ut haud admodum diu ante hunc ipsum annum baptizatus voluntatemque in Christum credendi concepisse credatur, cum brevi dumtaxat, postquam baptizatus fuisset, tempore elapso, creatus fuerit episcopus, ut Tripartitæ auctor docet, dum in Sancti nostri elogio ait, Fiecum, postquam baptizatus fuisset, ac dein in clericum attonsus, seu, ut Hymni, Fieco attributi, scholiastes loquitur, clericali tonsura insignitus, tantos in sanctimonia et litterarum studiis fecisse brevi temporis intervallo progressus, ut Patricio visus sit dignus, qui primus ex omnibus Lageniensibus ordinaretur in episcopum.

22 Jocelinus quidem, postquam a Patricio baptizatum fuisse Fiecum, num. 115 dixit, mox sequentia isthæc verba: S. Patricius ad ecclesiasticos gradus illum promovit et in singulis digne ministrantem tandem episcopum consecratum, Sleptensi ecclesiæ præfecit, ibidem subjungit; sicque Fiecum non adeo, quam Tripartitæ auctor innuat, brevi elapso, postquam baptizatus fuisset, tempore ordinatum fuisse episcopum, indicare videtur. Verum sive hic, ut reor, sit, sive non sit, Jocelino, cui etiam Hymni, S. Fieco adscripti, scholiastes suffragatur, assentiendum, S. Fiecum quidem inter annum 440 et 450 baptizatum episcopumque deinde ordinatum fuisse ac ecclesiæ Sleptensi præfectum, apparet indubitatum. Modo, quid Sanctus, jam episcopus, egerit, ob oculos ponamus. Ampla in Lagenia regio Birgum inter et mare Hibernicum erat interfacens Hi-Kenselagh seu (Hi enim Hibernice idem, quod Latine regio, significat) regio Kinselagh nuncupata. Hanc, quam Evangelii lumine illustrandam Fiecus, episcopus jam ordinatus, jubente S. Patricio, susceperat, ad Christi fidem feliciter adduxit, uti operis Tripartiti auctor apud Usserium de Britannicarum Ecclesiarum Primordiis, pag. 363 et sequenti nos docet, ibidem sic scribens: Ordinavit S. Patricius de gente Laginensium alium episcopum, nomine Fyacha, virum religiosissimum: qui jussione beatissimi Patricii gentem Ceanselach ad fidem convertit et baptizavit; quæ gens major atque potentior pars Laginensium est. Qui episcopus Fyacha fortiter carnem suam cum vitis et concupiscentiis attrivit, et in sua civitate Sleibhti juxta flumen Berbha in Campo Albo suæ vitæ sanctissimæ finivit cursum.

23 Porro ex eo, quod gentem illam Fiecus ad fidem converterit, factum forte est, ut supremus totius Lageniæ episcopus a Patricio fuerit constitutus. Unde (Usserii in Indice Chronologico postquam gentem Ceanselach ad fidem a Fieco fuisse conversam, ibidem præmisit, verba sunt ipsi (Fieco nempe) et ejus in sede Sleibhtiensi successoribus totius Lageniæ archiepiscopatum (imo vero supremi episcopi seu metropolitæ, ut dictum oportuisset, munus) collatum fuisse ferunt. Ast an vere ob rationem, verbis hisce allegatam, Fiecus ad metropolitam totius Lageniæ dignitatem fuit evectus? Nihil quidem, quo id probatum dem, suppetit; verum, fuisse equidem Sanctum totius Lageniæ supremum episcopum seu metropolitam a Patricio constitutum, ob Tripartitæ auctorem, qui id disertè asserit sibi-que etiam ea in re Hymni, Fieco attributi, scho-

AUCTORE C. B.

inter annos 440 et 450 est baptizatus, episcopusque dein ordinatus gentem Kinselagh convertit.

E

F

fuit et supremus totius Lageniæ antistes statutus, duoque extruens

liasten

AUCTORE
C. B.

liasten suffragantem habet, in animum inducens, ad alia, quæ præter modo dicta Fiecum jam episcopum spectant, sermonem converto. Cum in Virum, priusquam crearetur episcopus, probatissime et celebratæ sanctitatis, ut scholiastes supra sæpius laudatus per verba, num. 17 recitata, ait, jam evasisset, postea majori etiam studio opera, quæ sanctum Episcopum decerent, exercuit. Quo id certius faceret, in quibus vitam monasticam cum monachis ageret, monasteria, ut Jocelinus et Tripartitæ auctor in Sancti nostri elogii tradunt, extruxit.

monasteria
sexaginta e
discipulis
Sanctos ad
cælum,

24 Ac horum quidem primum intra, postremum extra civitatem Sleptensem, si Jocelinus; contra vero primum extra, postremum intra eandem civitatem, si Tripartitæ interpolator audiatur, ædificavit. Adhæc Sanctum e primo, quod extruxerat, monasterio ad secundum, vivente adhuc S. Patricio, migrasse eumque, priusquam id faceret, tamdiu in primo isto, donec ante se ad cælum sexaginta Sanctos ex discipulis præmisset, monasterio mansisse, Tripartitæ auctor scribit; contra vero, Fiecum, non priusquam ex uno, quod occuparat, monasterio ad aliud migraret, sed priusquam excederet e vivis, sexaginta Sanctos ad Deum ante se præmisse, Jocelinus tradit, idque certe a veritatis specie multo minus, quam quod Tripartitæ auctor ait, abhorret. Cum medio enim inter annum 440 et annum 450 temporis spatio, quo circiter aut certe haud multo citius uti e supra dictis, unusquisque facile colliget, primum e duobus a sese extructis monasteriis Fiecus ædificavit, usque ad annum 460, quo S. Patricius, uti in Commentario Sancti hujus Actis prævio Papetrochius noster docet, excessit e vivis, anni viginti effluerint, quis, quæso, factum esse, ut, priusquam e primo illo a se extructo monasterio ante S. Patricii obitum migraret, sexaginta Sanctos e discipulis, quos in id haud magno, ut apparet, numero receperat, tantillo temporis spatio ad Dominum ante se præmiserit, in animum facile inducat?

non priusquam e monasteriorum istorum uno ad aliud, sed priusquam e vita migraret ante se misit,

25 Contra vero, cum a dicto temporis spatio usque ad Fieci mortem quæ ex infra dicendis sub seculi v finem accidit, anni haud pauciores quam quinquaginta circiter sint elapsi, factum esse facillime posse, ut Sanctus, priusquam moreretur, intra illud temporis spatium sexaginta Sanctos e discipulis, quos in primum a sese anno circiter 440 extructum monasterium haud magno, ut apparet, numero receperat, ad cælos ante se miserit, nemo non sibi habebit haud difficulter persuasum. Verum, sic habeat ac proin sane sit, cur Sanctus non angusto, quod ab anno circiter 440 usque ad Patricii obitum seu annum 460 excurrit, sed multo magis extenso, quod ab eodem anno 440 usque ad seculi v finem seu tempus, quo circiter ipsemet vita functus est, effluxit, temporis intervallo sexaginta e discipulis suis Sanctos ante se ad cælos præmisse credatur, quam maxime tamen mihi adhuc, intrane, an extra civitatem Sleptensem Sanctus primum e monasteriis suis ædificavit, manet incertum. Nec magis, in quoniam e duobus illis monasteriis, quibus visiones cælestes, sed e sola, ni vehementissime fallar, populari traditione incertave vulgi fama natas, ortum dedisse, Jocelinus, Tripartitæ auctore ei etiam quantum ad Sleptæ conditum assentiente, affirmat, vi-

tam hanc mortalem cum immortalis commutarit, edicendo sum. Pro monasterio, quod extra Sleptam, in loco, Forrach dicto, extructum affirmat, quodque, ut Tripartitæ auctor ait, e Sancti nomine Domnach-Fieci, seu, vocabulo Domnach Hibernice idem, quod Latine ecclesia significante, ecclesie S. Fieci appellatione fuit distinctum, Jocelinus stat; contra vero pro monasterio, Sleptæ condito, Tripartitæ auctor pronuntiat.

26 Ac huic quidem operis Tripartiti ab Usserio sæpius laudati auctor per verba, num. 22 recitata, adstipulatur: verum, quod hisce traditur, ex ipsamet Tripartita, quam secutus esse videtur, verosimilime accepit, facereque adeo non potest, ut ei potius et Tripartitæ auctori, quam Jocelino illa in re assentiamur. Nec est etiam, cur quis id faciendum putet ex eo, quod Sanctus Sleptæ seu Sleptæ fuerit sepultus; cum enim monasterium, extra hanc civitatem a Fieco extructum, haud procul inde fuerit dissitum, Sancti, in monasterio defuncti, corpus facile inde Sleptam ad sepulturam potuit efferri. Verum Sanctus, in quocumque demum e duobus dictis monasteriis vitæ cursum terminavit, mira id vitæ sanctitate illustravit, ut, præter operis tripartiti, ab Usserio sæpius laudati, auctorem, unanimi consensu Jocelinus et Tripartitæ interpolator produunt. Prior id Sancti nostri elogio facit his verbis: Ipse... sanctus Fiechus in hoc monasterio (extra Sleptam in loco, qui Forrach dicitur extructo) abbatis vice præfuit et episcopale nihilominus officium plane in diocesi sua exercuit. Consequit is Antistes singulis annis in capite Jejuni de cœnobio solus egredi, allatisque quinque panibus hordeaceis, cineribus mixtis, secum ad sui sustentationem, in secretiori eremo toto illo sacro tempore demorari. In Dominica vero Palmarum aut aliquoties in cœna Domini solebat ad officium peragendum suum ad sua reverti, secum adhuc dimidium panis unius habens incoestum.

hancque (in
quoniam ex
tisdem mo-
nasteriis, in-
certum)

27 Posteriorem modo audiamus. Hic id ipsum, non quidem in Sancti nostri elogio sed in ipsamet, cui id exstat intextum, sua apud Colganum in Triade lucubratione, part. 3, num. 87 sequentem præstat in modum: Consuevit hic sanctissimus Antistes (Fiecus nempe) annis singulis in capite Jejuni sive Sabbatho ante Dominicam primam Quadragesimæ solus e monasterio (Sleptæ extructo) egredi, allatisque quinque tantum panibus in sustentationem, migrare ad secretoris eremi latebras, seque in specu quodam subterraneo in latera montis Druim-chobla abdere, totumque tempus in vigiliis et orationibus, celestiumque contemplatione transigere usque ad Sabbathum Sanctum, quo ad suos solebat reverti cum exiguæ provisionis aliquo semper residuo. O mirum abstinentiæ et continentie speculum et specimen, cui non solum excessus erat de subcineritio pane comedere parce et raro juxta necessitatem, sed et sine raræ modicæque refectionis residuo, supremæ necessitati subtracto, jejuniis tam prolixum absolvere. Ita ambo proxime laudati Sancti nostri encomiastæ; etsi autem sic, unde a Sancto fuisse sane vitam sanctissime actam, colligas, suppeditent, nihil tamen, unde tempus, quo is ex hac excesserit, sat apte determinari queat, adiungunt. Ve-

sanctissime
actam

rum

A rum, etsi sic habeat, tempus tamen, quo circiter id acciderit, iuverit hic utcumque determinasse.

sub seculi v
finem, non
vero, cum
hymnus, ex
quo id seque-
retur,

28 In Hymno supra jam sapius laudato, qui, ut ibidem dictum, S. Fieco solet attribui, de S. Patricio veluti de mortuo sermo fit; ita autem id cum sit, necesse est, ut Hymnus ille post Sancti huius obitum fuerit compositus, utque adeo tunc adhuc S. Fiecus, cui passim lucubratiuncula ista adscribitur, exstiterit in vivis. At Sanctus, qui, uti inde consequitur, ultra annum 460, Patricio e supra dictis emortualem, vitam protraxit, in hac etiam usque ad seculi v finem seu ad annum circiter 490 videtur mansisse superstes. Primum enim e duobus ante memoratis, quæ exstruxit, monasteriis haud fuit, uti e supra dictis apparet, ante annum circiter 440 ædificatum; cum autem, uti ex ante allegatis nemo non colliget, Sanctus non prius, quam e discipulis, quos post id conditum in disciplinam suam, haud magno, ut apparet, numero receperat, sexaginta Sanctos ante se ad celum misisset, excesserit e vivis, nec facile, ut intra viginti dumtaxat facillimeque contra, ut intra quinquaginta annorum, qui ab anno 440 usque ad annum circiter 490 effluerint, intervallum sexaginta e discipulis suis Sanctos ad celum ante se miserit, factum esse queat, usque ad postremum circiter hunc annum vitam protraxisse Fiecum, verosimile apparet. Imo vero in hac multo adhuc diutius exstiterit superstes, si pro vero Hymni, mox iterum memorati, qui passim ei attribuitur, auctor sit habendus.

S. Fiecum,
ut rationes,

29 Verum, etsi a Wareo de scriptoribus Hiberniæ pag. 2 et 3, itemque a Colgano in Triade pag. 217, imo et a Fieci, ut vocatur, scholiaste nostro huic Sancto Hymnus ille adscribitur, anne tamen id perperam abs hisce haud fiat, Papebrochius noster in Commentario S. Patricii Actis prævio num. 15 revocat in dubium; neque vero immerito, uti vel idcirco mihi apparet, quod cum in Hymno illo versu 22 per verba Nec gratum, quod Temoria deseratur de Temoriæ desolatione, post annum 540 facta, sermo instituat, Fiecus, qui, cum anno circiter 440 a Patricio ordinaretur episcopus, annos a nativitate sua verosimillime haud pauciores, quam triginta, numerarit, necessaria, si vere Hymni istius auctor sit, ultra dictum annum 540 vixisse ac proin ad ætatem parum verosimilem debeat pervenisse. Colganus quidem, ne Fiecum plus æquo annos faciat, illa Hymni verba, quibus de Temoriæ desolatione agitur, propheticis Spiritu, veluti de re futura, prolata, in Triade pag. 6, decima sexta in Fiecum Nota interpretatur; verum violenta est huiusmodi explicatio, nec eam dictis verbis applicari posse, ex ipsomet Hymno concludendum apparet. In hoc enim versus decimus sequentibus hisce Yates Hiberniæ vaticinatur adventum tempus paci novum, quæ duratura sit in perpetuum; unde deserta foret Temoria sub silentio constat verbis; cumque deinde, dum Hymnus scriberetur adimpleta jam fuisse, quæ Patricii in Hiberniam adventum secutura Hiberniæ vates prædicerant versibus aliis, qui subduntur, indicetur, ac tandem Nec gratum, quod Temoria deseratur, versu 22 canetur, ita, ut apparet, fuisse pariter, dum Hymnus scriberetur, jam adimpletum, quod de Temoria deserenda seu desolanda Hiberniæ vates prædicerant, indicatur.

30 Adhæc Hymni auctor de Temoriæ desolatione duobus diversis locis, uti e jam dictis liquet, sermonem instituit, cumque horum priori seu versu 10, quo certissime de Temoriæ desolatione, non jam facta, sed futura agitur, per verba rem futuram significancia, uti hæc consideranti patescet, id faciat, id pariter eorundem posteriori seu versu 22, si et ibi non re jam facta seu locum habente, sed dumtaxat futura, fuisset locutus, facturum fuisse videtur; cum autem per verba, Nec gratum, quod Temoria deseratur, secundum se spectata, quæ versu proxime citato adhibet, res jam facta seu locum habens, non vero dumtaxat futura, significetur, iisque proin de Temoriæ desolatione jam facta, non vero dumtaxat futura, ab Hymni auctore agatur, consecrarium inde et ex aliis jam dictis est, ut hic demum a Temoriæ desolatione, post annum 540 facta, suam illam lucubratiunculam, ut jam indicavi, concinnarit; verum, ut tempus, post quod fecisse id debet, paulo etiam proprius determinemus, hic modo, quamdiu quidem post annum 540 Temoriæ desolatio evenerit, examinemus. Hanc post Diermitii, Hiberniæ regis, mortem, quam in annum Christi 558 in quatuor magistrorum Annalibus referri, Colganus in Triade pag. 6 affirmat, evenisse, ex iis, quæ hic scriptor ibidem adducit, docemur.

AUCTORE
C. B.
in medium
hic adducta,

31 Et vero re etiam ipsa accidisse post Diermitii mortem seu annum 558 Temoriæ desolationem suadet quinta S. Columbæ, presbyteri abbatis Hiensis, apud Colganum Vita, optima fide, uti hic scriptor in Triade pag. 446 in suis illum Notis num. 1 docet, e variis Sancti illius discipulis scriptoribusque synchronis secundum omnes sui partes accepta, in qua num. 84 de S. Columba sequentia leguntur verba: Temoriam aliquando profectus coelitus cognovit et prædixit, illam civitatem, quantumvis sub id tempus populo frequentem, potentem milite, optimatibus nobilem, regia dignitate sublimem, in annona copiosam, in mensis opiparam, in areis, foris et cæteris amœnam, futuram nihilominus in temporum fine omnino desolatam, rege destitutam scilicet instabilitatis exemplum; cum enim S. Columba, quem Operi nostro ad ix Junii diem jam inseruimus, anno 597 e viris ereptus, anno 520 aut sequenti, ut ibidem in Commentario, prolucioribus ejus Actis prævio, num. 19 docuimus, natus sit, nec uti quisque sibi facile habebit persuasum, ante annum circiter ætatis suæ vigesimum quintum prophetiæ Spiritu fuerit donatus, qua Temoriam desolandam prædixit, verosimillime locum ante annum circiter 550 haud habuerit, cumque nihilominus, uti ex ipsismet jam recitatis, quibus concipitur, verbis fas est colligere, aliquot certe annis Temoriæ desolationem præcesserit, consecrarium fit, ut hæc verosimillime non nisi post annum 558 acciderit; jam vero cum sic habeat, ac proin Hymni auctorem, a quo de Temoriæ, ut dictum desolatione agitur, non tantum ultra annum 540, sed et ultra annum 558 vixisse sit necesse, nec Fiecum, qui e supra dictis sub annum circiter 445 verosimiliter non pauciores, quam triginta ætatis suæ annos numerarit, ultra annum 558 vitam protraxisse verosimile ullo modo sit, consecrarium fit, ut ab Hymni auctore existimandum sit diversus.

suadent, au-
ctorem

F

32 At vero, inquiet modo fortassis nonnemo, etsi

haud habea-
quidem

AUCTORE
C. B.

quidem facile factum esse, ut Wareus et Colganus pro Hymni auctore, ut supra dixi, habentes Fiecum, a cujus ætate pluribus seculi abfuerit, veritate aberrarint, res tamen quantum ad Fieci scholiasten, qui, ut dictum, Fieco pariter Hymnum attribuit, secus habet; is enim, ut supra docui, sub seculi vi finem aut sequentis initium exstitit in vivis, certeque adeo dumtaxat vel fere centum, si ut puto, Fiecus sub seculi v finem obiit, vel etiam si ultra annum 540 vitam protraxit sexaginta fere tantummodo annis post S. Fieci ætatem floruerit. Verum Hymnus minoris dumtaxat molis opusculum seu lucubratiuncula est, nec raro est factum, ut opuscula hujusmodi, cum scriberentur, auctorum suorum nomine notata haud fuerint, posteaque nihilominus auctoribus certis seu determinatis, non e certa scientia, sed dumtaxat, e conjecturis, fallere sapissime solitis, fuerint adscripta. Sic Hymnus, in B. Brigide virginis Scote laudem compositus, sequentibus hisce, Audite virginis laudes, inchoatus verbis, cum ab initio, quo scriptus fuerat, auctoris sui nomine notatus haud fuisset, postea tamen S. Fieco etiam ab Hymni ejusdem scholiaste, verosimillime non e certa scientia, sed conjectura dumtaxat, fuerit adscriptus.

B
post annum
540, termi-
navit,

33 Ita vel idcirco, quod idem Hymnus, non S. Fieco, sed ab aliis quidem Nímido Lainidan, id est, Claro, ab aliis vero Ultano Ardraccanensi, ut Wareus loco proxime citato ait, attribuitur, opinor; nec ab hac opinione, quantum ad Hymnum, in S. Patricii laudem compositum, ac Fieco attribui solitum, alienus exstitisse de Britannia Ecclesiarum Primordiis videtur Usseus; etsi enim hunc ibidem locis non paucis citet, eundem tamen antiqui, a quo diserte Fieco adscribitur, scholiastæ auctoritate nihilominus, fere quidem ubique, veluti Fieco attributum aut attribui solitum, nusquam vero veluti abs hoc compositum, laudat. Uti ergo Usseus, quemadmodum vel hinc apparet, in dubium saltem, an Hymnus ille a Fieco foret compositus, revocavit, ita eundem Fieco omnino adjudicandum, jam supra adducta dilucide, ut ego quidem opinor, ostendunt. Jam vero, cum sic habeat ac proin Fiecus ex Hymno, quem in Patricii laudem composuerit, ultra annum 540 protraxisse vitam probari haud queat, nihil superest, quam ut sub seculi v finem obiisse ob jam supra allegata credatur, anno interim, quo id acciderit, manente omnino incerto. Verum etsi nec hic nec in utro e monasteriis, a se extractis, Fiecus vitam terminarit, ratione ulla definiri queat, fuisse tamen Sanctum Sleptæ seu Slepti sepultum, apparet indubitatum.

C
sepulturam-
que Sleptæ
est nactus.

34 Id enim Jocelinus, nemine prorsus, cui fides potior debeatur, certo refragante, diserte in S. Patricii Vita num. 117 affirmat, eique illa in re assentiri etiam Tripartitæ auctorem, quisque ex iis, quæ in Sancti nostri Encomio, Commentario huic, ut plus semel jam monui, subdendos scribit, certo sibi habiturus est persuasum. Huic quidem opinioni duo a Colgano in Triade pag. 155 laudata Hagiologia Hibernica, quorum alterum Calendarii Casseleensis, alterum Martyrologii, a S. Ængussio compositi ac a Marguio, Clochorensi decano, aucti, appellatione distinguitur, utcumque adversari queunt videri. Horum enim primum ibidem hodie sic habet: Fiachrius, filius Fieci, et ambo quiescunt

in Minbeag, id est, in sylva, quæ est inter Cluainmor, Madohoc et Achadh-abhall; secundum vero hisce concipitur verbis: Fiachrius filius est Fieci, et cum eo simul in Minbeag, nempe in cella parva, quæ est in sylva inter Cluainmor Madhoc et Achadh-abhall, in qua et S. Fiecus jacet. Verum, cum e scriptoribus, qui duo illa Hibernica Hagiologia typis nondum vulgata, concinnarunt, prior quidem, ut Colganus tom. I Hibernia Sanctorum in Notis, Encomio S. Fanchæ virginis subjectis, docet, seculo x, posterior vero seculo demum xv floruerit, factum esse facile potest, ut, cum tunc S. Fieci corpus, e civitate Sleptensi, ubi primo fuerat sepultum, in Minbeag jam fuisset translatum, idcirco illo, dum scriberent, S. Fiecum non Sleptæ, sed in Minbeag quiescisse, seu adservatum ac porro etiam cultum fuisse, per verba, jam, nunc recitata, indicarint. Et vero id re etiam ipsa idcirco abs illis factum ac proin inde etiam, quæ supra de cultu, exhiberi S. Fieco apud Hibernos solito, edocui, confirmari opinor.

Nota 9.
E

ENCOMIUM,

E Tripartita S. Patricii Vita acceptum a.

CAPUT UNICUM

A S. Patricio baptizatur S. Fiecus, episcopus ordinatur, supremus totius Lageniæ antistes statuitur, duoque exstruens monasteria, in horum uno sedem episcopalem collocat.

F

Lageniæ toti supremum Episcopum præfecit tunc Patricius b Fiechum celebratissimæ sanctitatis virum, cujus prima conversio et ordinatio hoc modo contingit. Cum S. Patricius Temoria in regionem Lageniæ Australis, Hy Kennselach dictam c, esset profectus convenit in campo, Mag-criethar vulgo appellato, ubi postea ædificata est ecclesia de Domnach-mor, regium illum poetam Dubthachum, Lugarii filium d, qui tum ob summam ejus in Deum pietatem et devotionem in Patricium; tum ob raram ejus in arte metrica excellentiam vetustaque et elegantia ejus opera e longe celebrata est memoriæ et famæ inter historicos Hiberniæ. Huic Christianam fidem jam amplexo f valde additus et devotus erat beatus pontifex ob singularem hominis cum probitatem, tum peritiam, ob quam erat archipœta sive princeps poetarum istius regni et sæculi.

S. Fiecus in
Lagenia a
S. Patricio,
per Dubtha-
chum poe-
tam, ad
quem hic di-
vererat,

b

c

d

e

f

2 Cum

A 2 Cum eo tunc familiariter agens vir beatus, petiit ab ipso, ubi reperiret juxta Apostoli præscriptum unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, hospitem, doctorem *g*, quem ordinatum episcopum illi provincie præficeret. Respondit Dubthachus, omnes illas qualitates reperiri in quodam suo discipulo Fieco, Erii filio *h*, cujus uxor nuper, relicto unico filio, Fiachrio nomine, decesserat, quemque ipse istis diebus misit in Connaciam ad quædam sua poemata principibus illius terræ præsentanda. Dum autem in his versarentur sermonibus, conspiciunt redeuntem Fiecum; quem, cum in eum videret ferri animum Patricii, statuit Dubthachus pertrahere ad consentiendum votis sancti viri, licet ipse alias non nisi ægre ejus careret præsentia; et in hunc finem S. Patricius et Dubthachus pium talem concipiunt astum: simulant enim, Dubthachum esse mox manu Patricii tondendum in Clericum.

B 3 Quod cum superveniens intelligeret Fiecus, ad sanctum pontificem ait: Pater sancte, numquid præstaret me potius in clericum tondere, qui sum ætate junior et reipublicæ minus necessarius, quam meum magistrum ætate gravem, suis liberis pernecessarium, magnoque habitum in pretio apud regni proceres. Respondit Patricius eam spontaneam oblationem esse sibi acceptam et gratam. Fiecum igitur, cum ante tantum esset catechumenus, prius baptizavit *i* et postmodum totodit Patricius; eique Alphabetum, sua manu scriptum, tradidit *k*, et benedictionem impertiit, qua potius una die totum psalterium didicit *l*, et infra breve temporis intervallum, Spiritus Sancti adjutrice gratia, tantos in sanctimonie et litterarum studiis fecit progressus, quod magistro visus sit dignus non solum, qui primus ex omnibus Lageniensibus ordinaretur in episcopum, sed et qui toti isti provincie, ut supremus præficeretur antistes *m*. Filium etiam ipsius Fiachrium *n*, postquam annis et doctrina maturus evasit, manu sua ordinavit Patricius.

C 4 Ecclesiam ædificavit primo S. Fiecus in loco, qui ex ejus nomine Domnach-Fiec, id est, ecclesia Fieci, postea appellata est *o*; eique reliquit Patricius sacram suppellectilem, cymbalum nempe ministeriale, epistolas Paulinas et baculum pastorale; item socios laborum actionumque imitatores septem e suis ei reliquit discipulis, nempe Mo-chatocum de Inisfail, Augustinum de Inis-Beg, Teganum, Diermitium, Nannedum, Paulum et Fedhelim *p*. Mansit autem sanctissimus episcopus et abbas Fiecus in illa ecclesia de Domnach-Fiec, donec ante se ad cælum sexaginta Sanctos ex discipulis præmiserit *q*.

D 5 Postea autem venit ad eum angelus Domini dicens, quod non ibi esset locus resurrectionis ejus, sed trans flumen ad Occidentem; mandatque, quod ibi in loco, Cuilmuige dicto monasterium erigat, singulis officinis locum proprium et congruum assignans: monuit enim, ut refecturium exstruat, ubi aprum; et ecclesiam, ubi cervam repererit. Respondit angelo Vir sanctus et obedientie specimen, se non audere ecclesiam exstruendam inchoare, nisi prius ejus pater et

magister Patricius ejus locum et mensuram metaretur et consecraret. Patricius ergo monitus et rogatus venit ab illum locum, qui Slepte vulgo, id est, Montes appellatur, et juxta angeli præscriptum *r* ibi basilicæ et monasterii jecit et consecravit fundamenta.

E 6 Locus autem ille, in quo Sleptensis ecclesia et monasterium exstructum est, non Fieco, sed Patricio donatus est a Crimthanno Kinselachi filio, rege Lageniæ, qui paulo ante a S. Patricio salutari intinctus est lavacro, et postea in eodem sepultus est loco. Familia enim nobilis, ex qua S. Fiecus fuit oriundus, erat tunc nimium oppressa et in diversas Hiberniæ partes relegata per prædictum Crimthannum Lageniæ regem. Ex ea enim originem duxerunt monachi in regione de Hy-Crimthainn, et monachi in Ultonia, et populus de Kinell-Enna in Momonia; et inter alios tunc relegati erant quatuor fratres S. Fieci, nempe Alildus, Ængussius Magnus, Conaldus et Etherschellus, et pater eorum Mac-Erca vocabatur *s*.

F 7 Unde licet locus, in quo exstructa est ecclesia Sleptensis, fuerit in proprio patrimonio S. Fieci, eum tamen non reciperet a rege propter odia et dissidia jam memorata, quæ intercesserunt inter ipsum et familiam fratresque sancti Fieci, nisi sanctus Patricius intervenisset; cujus intercessione rex Crimthannus concessit S. Fieco non solum locum ædificandæ ecclesiæ, sed et portionem eum contingentem, sive quintam partem de paternis prædiis, quibus illam ecclesiam, in qua sedem posuit episcopalem, dotavit *t*.

ANNOTATA.

a *Id huic, quam Colganus in Triade Thaumaturga a pag. 127 exhibet, part. III, num. XXI et tribus sequentibus exstat intextum.*

b *Cum scilicet, ut mox subditur, Temoria in Lageniæ Australis regionem, hibernice Hy-Kenselach dictam, esset profectus.*

c *Regio hæc, uti in Commentario prævio num. 22 jam docui, sita est inter mare Hibernicum et Barrow seu Birgum, qui fluvius, mediam Lageniam intersecans, in sinum Waterfordiensem ad Austrum evolvitur.*

d *Mac Hua Lugair, id est, filius nepotis Lugarii, in secunda apud Colganum in Triade S. Patricii Vita num. 39 vocatur Dubthachus, qui hic Lugarii filius dicitur.*

e *Verba, quibus hic Dubthachi opera a vetustate commendantur, a seculi VI scriptore, cum hic, ut pote vix uno aut altero seculo in ea gente, quæ ab ipso sui exordio poetas in præcipuo honore habuit, Dubthachum prægressus, opera illa vetusta dicere haud potuisset, profecta non esse, apparet indubitatum, idemque, de honorifica archipoetæ Dubthacho hic infra mox attributa appellatione, quæ seculum XI aut XII sapit, est dicendum.*

f *Ab anno scilicet 436, quo circiter, uti in Commentario prævio num. 18 jam docui, Patricium, in Hiberniam appulsum, ad Leogarium regem, Temoria*

A *riae commorantem, primum accessisse, verosimile apparet.*

g 1 *Ad Timoth. cap. III, v. 2.*

h *Fiecus... hic, inquit antiquus in suis in hunc apud Colganum in Triade pag. 4, num. 1 Notis scholiastes, fuit ex stirpe Darii, cognomento Bairrech; a quo nobilis familia de Hy Bairreche in Lagenia originem et denominationem sumpsit. S. Fieci pater Ercus sive Ericus, quod nomen, Hibernice Erc, Gallis olim, uti et Hibernis, familiare fuisse, Colganus in suis in mox dictum scholiasten Notis num. 3 observat, fuit praedicti Darii ex Bregano filio nepos.*

i *Id, ut apparet, inter annum 440 et 450, cum paulo dumtaxat ante catechumenus fuisset effectus, evenit. Commentarium prævium, num. 21 et sequenti videsis.*

k *Adi, quæ a Papebrochio in Commentario Actis S. Patricii prævio, num. 5 de Abgetoriis seu Alphabetariis tabulis, a Patricio iis, quos ordinabat, scribi et relinqui solitis, sunt dicta.*

B l *Ita etiam Jocelinus, Tripartitæ auctorem, ut sæpe alibi, sic secutus; sed Fieci seu Hymni, huic attributi, scholiastes, abs illis nonnihil diversus, Fiecum, non Psalterium, sed disciplinam ecclesiasticam unius diei, vel, ut alii ferunt, quindecim dierum spatium, magistro Patricio perfecte didicisse, ait.*

m *Tripartitæ auctori hic suffragatur Sancti nostri seu Hymni, huic attributi, scholiastes. Vide ejus verba, Commentari prævio num. 17 recitata.*

n *Hunc, quem pariter dignitatem episcopalem fuisse sortitum, Jocelinus num. 117 discrete tradit, vel in ecclesia Sleptensi, si Ængussio, Mariano Gormono, Martyrologiisque Tamlectensi et Dungalensi sit standum, vel, si Kalendarium Casselense et Maguirus debeat audiri, hodie in Minbeag cum patre suo Fieco coli, Colganus in suis in tertiam Tripartitæ partem Notis num. 36 affirmat;*

verum vide quæ supra in Commentario prævio num. 4 et sequenti dicta sunt.

o *Monasterium sibi hæc habuit adjunctum, uti intelligitur ex Jocelino, qui, contra ac a Tripartitæ auctore hic fit, id primum e duobus monasteriis, a Fieco exstructis, facit, locumque, quo fuit conditum, fuisse, priusquam id conderetur, Forrach nuncupatum, num. 117 affirmat.*

p *De septem hic memoratis S. Fieci discipulis Colganum, qui voluerit, in suis in tertiam Tripartitæ partem Notis num. 38 et quinque sequentibus consulat.*

q *Sexaginta e discipulis Sanctos non priusquam ex uno a se exstructo monasterio ad aliud, sed priusquam e vita migraret, ad Deum ante se misisse Fiecus a Jocelino asseritur, huicque potius quam Tripartitæ auctori adhibenda illa in re fides videtur. Commentarium prævio num. 24 et sequenti videsis.*

r *Apparitiones angelicæ, quæ ad monasteriorum constructionem concurrisse narrantur, pro commentitiis, nisi solide probentur, haberi ab eruditissimis, neque vero immerito, solent.*

s *Hunc in locum Colganus in Notis, quibus Tripartitæ partem tertiam illustrat, num. 46 sic observat: Pater S. Fieci juxta scholiastem ad ejus opus supra, et Sanctilogium genealogicum cap. xx fuit Ercus sive Ericus. Unde quatuor alii hic recensiti, vel non erant ejus germani fratres, sed ex fratre Mac-erca, id est, filio Erci, nepotes; vel pater ipsorum non Mac-Eerca, sed Ercus vocabatur.*

t *Cum Crimthannus, Lageniæ rex, hic memoratus, prælio Ochano anno 478, ut Colganus in Notis, quas secundo Vitæ quartæ S. Brigidæ libro subnectit, num. 8 e quatuor magistris docet, interfuerit, non est sane, cur is princeps, qui antea jam diu regnarat, sancto Patricio, qui anno 460 obiit, intercedente, concessisse S. Fieco quæ hic memorantur, haud credatur.*

C

DE S. SALVINO EPISCOPO CONFESSORE

VERONÆ IN ITALIA.

J. B.

SYLLOGE.

Sancti cultus sacer, memoria in Fastis sacris; distinctio a S. Sylvino;
tempus emortuale incertum.

FORTE ANNO
DLXII.

S. Salvini
episcopi.

Aloysius Lipomanus, Veronensis episcopus, in Proæmio tom. IV Vitarum Sanctorum a se collectorum, quid causæ sibi fuerit, cur, cum sedem suam tot præsules vitæ suæ sanctimonia illustrarint, unius tantum S. Zenonis gesta recensuerit, exponens, id propterea a se factum ait, quod nullius eorum per certum aliquem vi-

rum Vita describitur, sed omnia incertis auctoribus edita proferuntur. Quin imo, quæ de iis habentur historiæ, tanta barbarie, tantaque rusticitate ac inconcinnitate plenæ sunt, ut eas legere nedum gravis poenitentia sit, sed pudor vel maximum. Nemo itaque mirabitur, si de rebus, S. Salvino gestis, præter pauca admodum, eaque hujus-

modi,